

Slovanski Svet.

Štev. 14.

Na Dunaju, 15. maja 1896.

Letnik IX.

Slovanska opozicija.

V totranski polovini Avstro-Ogerske stalno povdarjajo, da ne bode miru poprej, dokler se ne reši češko vprašanje. V tem je le relativna ali omejena resnica, ker sprave so potrebni tudi Malorusi, Hrvati, Slovenci in v v obče negospodovalni narodi. Ali pa imajo te narode uže za toliko šibke in politički neznatne, da jih kar ne poštevajo več? Čehoslovani, tudi če se jim povrne polna mera zaščite korone sv. Vavčava, ne morejo se vzdržati proti navalu pangermanskega stremljenja, ako se poslednjemu ne odtegne nadeja, da prodere preko dežel češke korone do Adrije. Čehi, kakor je večkrat naglašal tudi sedaj osiveli dr. Rieger, so v opasnem geografskem položenu, in zato je treba pristaviti, da se ohranijo kot taki in v celoti le v skupnosti z ostalimi avstro-ogerskimi, specijalno tudi južnimi Slovani, najprej totranskimi. Ako je pa to resnica, potem imajo Čehoslovani neposredno dolžnost, skrbeti ne samo za svoj obstanek, temveč tudi za ohranjenje južnih in ostalih avstro-ogerskih Slovanov, zopet najprej v totranski polovini. Ako je češko vprašanje na prvem mestu, imajo tudi češkoslovanski politiki najvažnejšo zadačo, in drugi Slovani monarhije so iz tega vzroka nekako instinktivno in zavestno opirali se na Čehoslovane tudi v pogledu na to, da bi bili oni svobodno priznani vodje drugih Slovanov.

Zaresnega vodstva so slovanski mislilci pričakovali pa sosebno od Mladočehov ter so radi tega želeli, da bi prišli na površje, sosebno potem, ko so bili Staročehi zabredli v silno kvarljivi oportunitizem, dospevši nasposled do kapitulacije pri Dunajskih punktacijah. Mladočehi so tudi po svojih glasilih, pred vsem v glavnem organu, odlikovali se s povdarjanjem obče slovanske in specijalno kulturne vzajemnosti avstro-ogerskih Slovanov. Vse, kar se je teoretiški pripoznalo pravoju kulturnoj vezjo zapadnih Slovanov, dobivalo je glasen odmev pri Mladočehih, in oni so imeli uže davno nekoliko zrelih politikov, ki so se zlagali z vsem, kar bi moglo pospeševati skupne interese avstro-ogerskih Slovanov. Kako bi se slovanski dejatelji ne bili nadejali najboljšega od nastopa Mladočehov? Take nadeje niso mogli porušiti niti pomisleki, da Mladočehi derejo zmagoviti naprej, in da je ob tem prodiranju pospelo se tudi nekoliko mladih in mlajših mladočeskkih pristašev, v katerih ni moglo dozoreti še vse po želji starejih politikov te stranke. Naključje je hotelo, da so Mladočehi na Češkem dejanski dosegli popolno vodstvo, v Moravi in Sileški pa velik moralen vpliv; a isto naključje jih je zajedno potisnilo na poprišče velikih političkih za-

dač, pri katerih bi jim bila dana prilika dejstveno razkriti in najzaresniše dokazati svojo sposobnost za vodstvo ne le češke, temveč politike tudi ostalih, v tej polovini cesarstva zastopanih Slovanov. Ob toržestvu svojih zmag videli so pred seboj izpremembo osrednje vlade, katerej je bila takoj z nastopom dana naloga za izvršenje volilne reforme, nekateri mislijo vsaj sedaj, tudi davčne reforme in pogodbe z Ogersko. Zajedno, kar je značilno in prevažno, zapazili so isti Mladočehi, da so dobili poljski plemiči prva mesta na zunaj in znotraj. Mladočeski voditelji niso več otroci, ne po rasti, ne po političkih skušnjah in so torej morali tudi vedeti, kako je obče evropsko položenje, kake so smeri naše monarhije na zunaj, in poznati tudi vzroke, zakaj so se ravno poljski plemiči odličili s prvimi mesti za zunanjo in notranjo politiko. Tem dozorevšim, torej skušenim mladočeskim politikom ni moglo biti ne znano, da s slovanskim mišljenjem, kakoršno se je vedno naglašalo med Mladočehi, je poljsko plemstvo bez izjeme v v največem nasprotju, in da češkoslovanska politika ne more pričakovati od poljskih vladnih politikov nič ugodnega, kar bi popravilo protislovanski sistem in zboljšalo negospodovalnim narodom slovanskim dosedanje položenje.

Ako so bili in so imeli povodov biti Mladočehi v opoziciji, nova imenovanja za vodstvo zunanje in notranje politike bi jih bila mogla spraviti uže sama po sebi v strogo opozicijo. V tem pogledu ni bilo treba še le čakati ali spoznavati novih poljskih ministrov: njih rojstvo samo je uže program, in odlika na prvih mestih je govorila še jasneje o tem programu. Mi smo povdarjali, in nadaljnja zgodovina o sedanjem političkem razvoju mora potrditi, da ta program ostane bistveno neizpremenjen, dokler bodo poljski plemiči vodili zunanjo in notranjo politiko. Za velike usluge utegnejo poljski državni krmilniki podeliti kakih mrvic, morda tudi mrv, ali te drobtine se ne bodo dotikale protislovanskega programa, in protislovanskega sistema ne oslabé čisto nič, toliko manj pa ga omajajo ali porušijo.

Kako more trezen Mladočeh le za hip misliti, da bode delal poljski plemič na oživljenje češkega hist. drž. prava, ko je sedanje gospodstvo poljskega plemstva v Galiciji zavisno od duvalizma, nasprotujočega istemu pravu? Čehi vedó potem tudi to, da izvršenje njih drž. prava zavira tista zunanja moč, katera je neposredno preprečila fundamentalke Hohenwartove, ki so bile namenjene Češkemu kraljestvu. Niti razkritje Moltkejevih načrtov gledé na aneksijo Češke k Pruski ne pretresejo protislovanskega sistema, dokler mu bodo na čelu poljski plemiči, kakor mu stojé ravni sedaj. Po takem so se po-

kazali Mladočehi v večini svojih zastopnikov nezrele politike, bez dovolj obsežnega obzorja, bez poznanja značaja sedanje zunanje in notranje vlade in bez poznanja tistih potreb, katere so za njih delovanje neizogibne. Mladočehi so zagazili izredno, in to ne le na škodo deželam češke korone, temveč vsemu avstro-ogerskemu Slovanstvu. Oni so itak utrjeno vlado s svojim nepolitiškim postopanjem utrdili moralno in dejstveno še bolje, in videli bodo, da plačilo bode tako, da je bo in bode moral obsojevati češki narod, a škoda s tem le ne bode poravnana. Z glasovanjem za volilno reformo so Mladočehi izpodkopali tla svoji opoziciji, in ta opozicija je prenehala biti uže ob razodetju programa sedanje vlade. Vsa nadaljnja opozicija ostane bez dejstvenega vpliva; kajti ob volilni reformi je vlada polrebovala moralne pomoči od Mladočehov in, naj se ti izgovarjajo še toliko, tudi njih glasov. Odslej pa Badenijeva vlada ne predloži več načrta, ki bi potreboval dveh tretjin glasov, in takó je Mladočehom ušla za vselej prilika, da bi postavili na tehtnico ne le svojo moralno silo, ki je v tem, da zastopajo zares ves narod Češke, temveč tudi svoje glasove. Nadalje utegnejo, tudi če se postavijo v opozicijo, vplivati izključno moralno, ne pa dejstveno, in vse, kar se zgodi s pomočjo njih glasov, bode, ne gledé na pogodbo z Ogersko, sekundarnega, neodločilnega, neznačnega pomena.

Ob pogodbah z Ogersko bi mogli Mladočehi še popraviti nekoliko, kar so doslej zagrešili načelno in dejansko, a sedanje napake ne popravijo oni kot taki najbrže nikdar več. Obče in jednako volilno pravo je bilo na programu mladočeške stranke; tako pravo bi bilo moglo rešiti slovanske narode; a Mladočehi so se udali za volilno preosnovo z vsemi napakami, katere so sami naštevati na tej reformi. Vedli pa so se oni ob glasovanjih prav nečastno, imena te stranke nedostojno.

Zamudili so pa Mladočehi tudi tisto zadačo, katero bi bili imeli izpolnjevati kot voditelji drugih slovanskih skupin in frakcij. Pustili so Hrvate, Slovence in Maloruse na cedilu, in so vsi, itak šibki in razdeljeni, ostali v onemoglosti in pri starih zmotah. Onemogli pa so, naj se pojedinci še toliko pospenjajo na pravilna stališča, in ta so jim le teoretiški merodavna, v tem ko postopajo ob glasovanjih drugače. Nečeški slovanski zastopniki so se vedli ob volilni reformi, v večini, ravno tako, kakor da bi bili izgubili glave. Krivdo pa zavračamo v prvi vrsti na Mladočehi; oni so bili dolžni, privabiti ostale slovanske frakcije k sebi ter z njimi hoditi po določeni taktiki. Mladočehi nimajo nikakega izgovora; kajti oni so se specialno zvali slovanske zastopnike, in oportunistički separatisti so se pokazali še le sedaj, ko je bilo treba privikrat izvrševati načelno slovanski program. Večina mladočeškega kluba bode dajala odgovornost za svoje postopanje; kajti peščica doslednih členov tega kluba, kakoršni so Vašaty, Brzorad, dr. Ed. Gregor in še nekateri drugi, so onemogli nasproti oportunistički večini, in Vašaty je moral še grenke požirati radi tega, da je ostal on dosleden ter svaril oportuniste.

Ti odločni maloštevilni členi mladočeškega kluba sami izpovedujejo, da od Badenija ne dosežejo ničesar, po največ mrvico, ter vsled tega sami opominjajo k povrnitvi v poprejšnjo odločno opozicijo, zajedno obsojajo poslanca Eima, ki je s svojim pisanjem v glavnem mladočeškem glasilu oslabil moč prejšnje opozicije.

Naj bi to spoznanje, ki se rapidno širi tudi med češkim narodom, spravilo Mladočehi v skupnosti in složnosti na tisto pot, katera jim je nakazana po imenu, katero

so bili dobili od drugih Slovanov, in nakazana po za-
dačah, katere bode treba še izvrševati. Delegacije so pred durmi, in te so zanje tako važne, ker morejo kritikovati sosebno zunanjo politiko, katera je v Avstro-Ogerski v najtesnejši zvezi z notranjo politiko. Zunanja politika ugaja namreč vsem gospodovalnim narodom, najprej Madjarom, potem Poljakom, nato Nemcem in Italijanom. Zastopniki teh narodnostij se nikdar ne dotaknejo te politike, da bi jo pretresali objektivno ali obsojali; zato so pozvani izključno maloštevilni zastopniki slovanskih narodov, a teh zastopnikov malone nič ne prodere v avstrijsko delegacijo. Mladočehom se ponuja torej prilika, da bi vplivali na izvolitev pravih mož iz svoje srede in ostalih negospodovalnih Slovanov. Tu imajo sedaj časa za potrebno prigrvarjanje.

Jednako naj bi Mladočehi vsaj odslej stopili v dogovor s slovanskimi frakcijami, seveda ne poljskim „Kolum“, da bi nadalje postopali složno. Naj se drž. zbor razpusti ali ne pred pogajanjem z Ogersko, treba je, da bodo vsaj zastopniki negospodovalnih slovanskih narodov složni ob tem razgovarjanju. Ako dosežejo Mladočehi tako složnost, seveda v slovanski smeri, izbrišejo nekoliko madež sedanjega drugače neodpušljivega, rekli bi, lekomiselnega oportunizma.

Mladočeške in slovanske opozicije ni več, naj Mladočehi torej še do časa spoznajo svoje dosedanje napake ter se spomnijo, kaj je pričakoval od njih češki narod, in kaj še vedno pričakujejo od njih Čehi in ostali tu mišljeni negospodovalni Slovani!

Ob smrti Galimbertyjevi.

Kardinal Galimberty je umrl 7. maja v Rimu v 60. letu življenja. Bil je več let na severu, naposled na Dunaju papežev nuncij. Mi navajamo njegovo smrt radi tega, ker je bil 1. 1887 jesenski skupni pastirski list škofov goriške metropolije v tesni zvezi politikovanja Galimbertyjevega. Ta si je uže davno poprej domišljeval, kak politik da je, tak, da more ugnati celó Bismarcka. V resnici pa ni razumel Hohenzollernske politike čisto nič; Bismarck pa ga je sukal takó, da je mislil, da služi kaj vrlo interesom katoliške cerkve. Isti Bismarck ga je slepil še pozneje, ko je bil na Dunaju. Kakor znano, bal se je Bismarck, da bi avstro-ogerski Slovani, kolikor so bez grško-slovanskega obreda in staroslovanskega cerkvenega jezika ter v obče tudi v posvetni literaturi bez Azbuke, vendar naposled prišli do zavesti takih starih slovanskih svetinj in kulturnih vezij ter se takó okrepili v svoji narodnosti. Ko je torej zaslužil največji sluga Hohenzollernske protestantsko-nemške politike, da se tu pa tam v tem pogledu vzbujajo nekateri slovanski oddelki v Avstriji in začenjajo pretresati vprašanje o cirilometodijski cerkvi tudi po nekaterih glasilih, začel je zviti Bismarck opozarjati Kalnokyja, našega tedanjega zunanjega ministra, o namišljeni opasnosti, in Kalnoky, ne izpoznavši namer Bismarckovih, začel je vplivati na Galimbertyja; ta pa je imel lahek posel, da so šli škofje goriške metropolije na limanice, ter jedni radi, drugi ne radi pritrdili za izdanje usodnega pastirskega lista iz leta 1887. Odtlej je mogel Bismarck pomiriti se; kajti začeli so v Avstriji strogo paziti na gibanje gledé ciril.-met. cerkve; listi, kateri bi bili le količkaj priporočali to cerkev, zasezali so se zaporedoma, in dovoljeno je bilo tudi „Slov. Svetu“ le teoretično, le izključno znanstveno pretresovanje tega vprašanja. Takó je ostalo do današnjega dne, in politiki za-

padnih Slovanov, ne le Poljakov, so bili toliko kratkovidni, da so se kar poskrili ter niso hoteli nič več slišati o cirilometodski cerkvi. Med seboj pa so imeli, med Čehi, kakor med Slovenci, prave privilegovane rimske katolike à la dr. Mahnič, kateri še sedaj izdaje list pod imenom „Rimskega Katolika“ ter ga urejuje v takem protislovanskem duhu, v soglasju z namerami Bismarckovimi, kakor bi poslednji ne bil mogel želeči nikdar bolje. A na Slovenskem so se udali tudi tisti, ki so poprej radi sprejemali spise o cirilometod. cerkvi v glavno glasilo narodne, poslej v narodno-napredno prekrščene stranke. Na Češkem so pa še takó zvali realisti s svojim specialistiškim realizmom cirilomet. cerkev pobijali kot neumestno organizacijo za zapadne Slovane. Slovansko mišljenje se je vsled takega nerazuma poslabšalo med Čehoslovani, na Slovenskem, specialno Kranjskem, pa je narodna stranka v obče podlegla ravno tistim, ki so si pridobili v latinizatorskih glasilih največih zaslug za protestantsko in v obče za protislovansko politiko tudi našega dualistiškega sistema.

Da bi bil Galimberti zaresen, dalekoviden politik, bil bi interese katoliške cerkve umel po vsem drugače, in bi vsaj kat. cerkve ne mogli v toliki meri vporabljeti za protislovanski sistem, kateremu ugaja tudi to, da poljska politika ruši cerkveno samoupravo maloruskih unijator in je tem za posvetno književnost vsilila uže do cela popačeno Azbuko. Galimberti je bil odšel v Rim, z njegovo politiko podprti obči protislovanski sistem je pa ostal. Galimberti se je preselil v večnost, posledice njegove nevednosti in tudi nekake ničimurnosti pa bodo še nadalje obteževale utrjenje slovanskih narodov v Avstriji. Če se najkdo s hvaležnostjo spominja Galimbertija ob njegovi smrti, mora biti to na prvem mestu Bismarck, kateremu je bil pokojnik nevedé toliko uslužen; avstrijski Slovani pa bodo imeli za njim le britke spomine. Žal, da je med temi Slovani politikov, ki še doslej niso izprevideli te britkosti.

Nekaj o rusko-poljskih razmerah.

Za mejo, posebno tam, kjer zvonec nosijo, Poljaki pišejo kaj laskovo o narodnostih, koje so nekdaž bile pod peroti Velike Poljske. Dobrikajo se jim ter jim napominjajo, kakó jim je bilo fletno pod plaščem „obšče matere Poljske“, ter jih pa le vabijo v svoja objeta kot „bratske“ jim narode. Aber grau ist alle Theorie, i tudi Poljaki pišejo jedno, delajo pa drugo.

V senjskem okraju suvalške gubernije je posad ali naselbina Lodzeje. V posadu je naseljenje poljsko, v okolici pa litovsko. Cerkev je v posadu le jedna za Poljake i Litovce na 600 molilcev. Po propovedi ali pridigi čita poljski duhovnik carski manifest o venčanju meseca maja v Moskvi, po poljski najprej, potem pa po litovski. Poljaki začeli so šumeti, ko so zaslišali z lece litovsko besedo. Litovci so tudi prišli v jarost. Na ulici se je začel strašen kavs i ravs, ostalo je nekoliko ranjencev na bojišču, poljskih i litovskih, zvečer pa so svečeniku vsa okna pobili...

Tako postopajo „zatirane sirote“¹⁾ doma, na Ruskem; a kar se dostaje manifestov, morali bi je, po rešenju senata, čitati najprej po ruski, a potem po poljski i po litovski. No poljski duhovniki tega senatskega ukrepa ne izpolnjujejo, ruska „Zwingerherrschaft“ pa jim na vse to čez

prste gleda, seveda ni sebi, ni Poljakem ne na prid. Državni zakoni se morajo izpolnjevati, ali pa jih ni treba kovati i oglašati.²⁾ Za mejo pa poljsko „prijaznost“ k ruskim ljudem kažejo taki dogodki.

Častnik novobreske brigade, stoječe v Seroslavicah, gre s tremi činovniki mestne mitne zastave k avstrijskemu Poljaku-činovniku v sosesko. Ko se Rusi vračajo domov, zaplenijo jih avstrijski orožarji ter jih vso noč držé v svoji vojašnici. Na drugi dan pa jih peš-potom tirajo v bližnje mestece Bohnijo k okrajnemu sodniku na „sodni dan“... Viša oblast je seveda Ruse morala oprostiti, orožarji pa so jih vendar le gonili kot kake zlodeje ali prestopnike z nasajenimi bajoneti na svojih puškah! To pa vendar le ne gre po pravilih ruske „Zwingerherrschaft“, a „konstituciji“, dasi poljski, pa kaj pristaje...

Ruski častnik visokega poleta je prišel v „Krakovijo“. Tam gosti poljska igralka tudi visokega poleta iz Varšave, dobra znanka ruskega vojaka. Ta jo po svoji navadi obiše. Krakovska policija je pa ta veliki dogodek takoj izvohala i uže na drugi dan priobčila poljski igralki iz ruske Varšave prestrogi ukaz, da mora volens-nolens v teku 24 ur zapustiti avstrijsko poljsko stolico bezuslovno. Reva-igralka morala je izpolniti policijski ukrep, morala je prelomiti dano besedo ali dogovor z glediščno upravo, potrpéva veliko gmotno škodo. Dà, kako bi neki ne! Kajti ukaz jej je poslala „konstitucija“, katera ukazov ne piše zastoj, ne pa ruska „Zwingerherrschaft“, katera na svoje ukaze tam pa tam, vsaj gledé Poljakov, gleda kakor na lepe literaturne proizvode-kali?

Pojdimo pa zopet domov: своя рубашка къ тѣлу ближе. Okolo Varšave je mnogoljudni posad Nova Aleksandrija, stolica knezov Čartorijskih, nekdanje Pulave. V tem trgu je okrajna uprava, precej vojske, mnogo šol, med njimi Институтъ Сельскаго Хозяйства и Лѣсоводства. Dijaštvo tega zavoda priredilo je prošlega Predpusta literaturno-muzikalno predstavo na prid ubožnih svojih tovarišcev. Veselični odbor dovolil je francosko slavko — marseillaise, na katero je rusko častnikarstvo zahtevalo tudi svojo domačo „Боже, Царя храни!“ Veselični odbor pa je častnikom njih prošnjo odbil: dijaki ne dopusté izpolnjenja ruske narodne himne, more biti kak škandal... Dijaštvo instituta je po narodnosti mešano, je neki polovina Poljakov, polovina pa Rusov. A kak duh veje med to mladino, po narodnosti svoji mešano, po podobnih izjavah i ač ni težavno soditi, tem bolje, ker Варшавскій Старажиатъ, nabirajoči take i jednake jagodice na rusko-poljskih poljanah za ruske liste à la „Mosk. Véd.“, которые зря изъ Польши ничего не сообщаютъ, prav trdno zavlaže, da navedeni slučaj ni jedini, da i ne redki. Kaj poreče na vse te reči avstrijsko javno mnenje, jaz ne vem; kar pa je do mene, mu pa takoj odkritosrčno povem, da meni do „prijaznosti“ avstrijskih poljskih mogotcev k ruskim ljudem ni posebne brige; težko pa je poštenemu človeku, večjemu nedavne rusko-poljske zgodovine, podobne reči slišati o predstaviteljih ruske „Zwingerherrschaft“ v Poljši, kateri bi vendar morali znati, kaj pravi o čednosti podobnih jim ljudij La Rochef: „Prizanesljivost je v družbi nujna, pa mora imeti svoje predele (meje); če je pa bezmerna, pa ni nič drugega kot robstvo.

Božidar Tvorcov.

¹⁾ Po leksikonu nekaterih slovenskih „politikov“ tako zovó se ruski Poljaki, pruskim pa doslej še niso iznašli ni jednega solznege imena. To pa tudi kaj velja! Pis.

²⁾ Dopisnik „Mosk. Véd.“ sumi, da se ta trma poljskega duhovenstva opira na svoj ritival ali na konkordat z Rimom. Če je to res, zakaj pa ruska vlada ne ukrene poti, po koji dojde do uničenja teh prepon?! Pis.

Protest slovanske akad. mladine v Pragi proti mileniju.

V dan 10. maja t. l. sklican je bil zaupen shod slovanskega dijaštva v Typografično Besedo, da protestuje proti bezobzirnemu zatiranju nemadžarskih, zlasti slovanskih narodnostij na Ogerskem, da se izreče slično, kakor so se izrekli bratje naši na drugih vseučiliščih. Shod, katerega se je udeležilo nekoliko stotin tu prebivajočega dijaštva, bil je zaupen, ker drugače bi ga bila policija takoj razpustila ob najmanjšem dogodku.

Jeden izmed sklicateljev otvoril je shod ter pozdravil iskreno vse udeležence. Prečitala se je resolucija, ki je soglasno sprejeta i odobrovana. Ta slove v prevodu:*)

„Danes, ko se na više povelje — kateremu so se podvrgli tudi nekateri škofje-renegati nemadžarskih narodnostij — služijo po cerkvah po vsem Ogerskem slavnosti božje službe v proslavo tisočletnega obstanka ogerske države, proglašamo mi, slovanska mladina Pražka, da proti tem slavnostim, katere s svojim značajem in tendencijo težko razžaljujejo nemadžarske narode ogerske, protestujemo z vso odločnostjo.

Stoječi na stališču pravice in humanitete, na stališču popolne ravnopravnosti, narodne, politične, kulturne in socialne vseh narodov, obsojamo globoko užaljeni bezobzirni pritisk in krivico, katero trpe v vseh teh smerih nemadžarske narodnosti na Ogerskem od strani madjarskih usurpatorjev politične oblasti;

obsojamo trud in napor Madjarov, da predstavljajo celemu izobraženemu svetu Ogersko kot zemljo, v kateri predstavljajo ves napredek in vse kulturno in politično življenje izključno le Madjari, ne pa nemadžarske narodnosti — katere imajo pa v resnici veliko zaslugó na vsestranskem napredku Ogerske v minolem tisočletju — da so samo življi inferijorni, netvoreči nikakih političnih, socialnih in kulturnih faktorjev;

obsojamo nasilno šovinistično narodno politiko Madjarov, katera se ne briga niti za zakonito pripoznana narodna prava nemadžarskih narodnostij, kratač i v velikem i v malem njihova osnovna (temeljna) prava državljanska in s temi možnost, udeležiti se v pristojni meri javnega življenja — katera stavlja vse možne zapreke narodom nemadžarskim v njihovem kulturnem napredku, ne dovoljuje jim sredstev, kakoršna so šole, znanstvene in gospodarske institucije, prosto zbiranje in društva i. t. d., in katera z nemoralnim vplivom svojega divjega imelca moči demoralizuje vse, kateri nimajo zadostnih sredstev proti ti demoralizaciji;

radi tega pa, da imajo milenijske slavnosti biti nekaj plašč, s katerim se zagrne ves ta pritisk, ta krivica, nepravilnost in nasilstvo, kakor tudi radi tega, da se laž, da so nemadžarske narodnosti na Ogerskem s tem svojim političnim in socialnim položajem zadovoljne, razglašajo za resnico — protestujemo odločno in složno proti tem slavnostim, proti njih značaju, proti njih tendenciji, katero oboje je globoko razžaljenje zatiranih nemadžarskih narodov na Ogerskem in razun tega sploh čustvo pravičnosti in pravosti.

Pridružujemo se k protestu kolegov Dunajskih, Inomostskih, Belgrajskih, Bukareških in Pražkih akademikov Hrvatov in proglašujemo svojo popolno abstinencijo od milenijskih slavnostij in razstave Peštanske, proti obisku katere bomo delovali v nam pristopnih krogih ob složni podpori vsega češkega novinstva, katero je vse proti milenijskim slavnostim na razstavi.“

II P.

(Konec pride.)

*) Priobčili so jo tudi „Nar. Listy“ in druga češka glasila.
Op. ur.

Hrèn iz Gradca.

Svojim klevetnikom.

Zavesa je pala — in jasno je vse,
Prejasna najmanjša je stvar —
Da vjeli ste me in ranili ste me,
Potrli — a strli? — nikdar!

Le vpijte, hrumite, le pójte glasno.
Radujte te zmage se vsi!
Saj medni bojovníki, rečem léhkó,
Te zmage nečastne ste vi.

Izdali ste mene, a sebe ne manj;
Vas mnogo je bilo — jaz sam,
„Hej blata je dosti, mečimo vanj,
Zagrabil jaz tu, ti tam!“

Dà mnogo je blata pri vas, preveč —
Zvižaje in podle laži —
To vam je zaščítje, in kopje in meč,
S katerim borite se vi.

V duševni tèmíni, v podlosti srcá,
Skovali orožje ste to,
Vmorili srcé ste mi, ne pa duhá,
In palo ni moje moštvo.

Nevpógnen in krepek stoji mi značaj,
Ponóšno ostane imé, —
Kot ljubil sem vas, zaničujem vas zdaj,
Ta misel naj vse vam pové.

Alastor.

Dai mi ruku...

Daj mi ruku, da te vodim
Kroz te staze, niz te pute,
Gdje su stope naših predja
Naših slavnih utisnute.

Odsrud veja tibi lahor
Priča priču o slobodi,
Ali nama komad hljeba
Kleto ropstvo toli godi.

Nit nas tišti tudja premoć,
Nit nas boli zvek okova,
Mi gazimo dalje mirno
Prah nam slavnih pradjedova!

R. Katalinč Jeretov.

Нѣколико српскихъ нар. прекорјечица и изрека.

Из печатане збирке В. Радојевића.

Боље је у добра дворити, него се у рђава родити. (Испореди у Вука: Боље је у добра дворити). — Да се вук у срце не узда, не би у јаганице 'одно. — Ве велики коњи играју, малијема грбуси пуцају. — Ве лисице суде, (ту) кокошима нема правде. — Кад је зима, свак навлачи бијел на се. Која воћка рађа, и онада. — Ко нема образа, нико му га дати не може. — Коња купуј, гледајућ' му 'ода, Прос ђевојку гледајућ' јој рода. — Ко себи нос реже, у уста му крв точи. — Ко се поноси, тога бог понизи. — Празна торбица — готова гробница. — При глави и оца по глави (удара се). — Чо'еку пријете сто смртију, а једна га проћи не може. — Што је мило мајци, мило је и ћерци.

S potovanja.

(Konec.) V prestarem Čedadu pomudili smo se nekoliko, a potem smo sedli mi štirje na jeden voz, doktor sam na drug, in voza sta zdrdrala na nasprotni strani, a mi si obečali, da ga jedenkrat obiščemo domá, a on skoro nas v Trstu.

Urno sta dirjala iskra konjiča po beli, lepi široki, a prašni cesti od Čedada proti vzhodu in severo-vzhodu. Begale so vasi, polja, travniki, gozdi na levi in desni strani, pripeljali smo se črez most, ki deli Furlane od Slovencev, in profesor postajal je čedalje bolj vesel in zgovoren. „Kedar se vozim domov“, razlagal nam je stvar, „sem vesel, ko se bližam mostu, a ko se vračam, tedaj postajam otožen, in resnejši še, kot običajno, ker grem

med tujce“. Travniki in njive in grmi bili so razcveteli, lepi in zeleni, a drevesa so bila še skoro vsa gola. Griči, hribi vsi, pokriti z visokimi starimi in pravimi kostanji, vrstili so se slikovito drug za drugim; više in niže hiše in vasi ležale so raztresene v praznični tihoti, tice so se jele oglašati, med njimi mojster slavec... Iznad griča so zapeli zvonovi.

„Evo, evo, takó zvonijo pri nas, evo to so svetovanski zvonovi!“ vskliknila sem vesela in posnemam veselo pritrkovanje zvonov. To je veselo, to je vse drugače! „Evo, tje gori smo namenjeni“, pokazal je naš vodja Videmski, visoko na gori vas, ko je voz napravil ovinek. Ona bela hiša tam na vrhu je kapelanovo stanovanje, in vi mi poveste, ko si jo ogledate, ali je še kje kakov farovž na takem kraju, tako divnem razgledu“. — Pod hribom smo izstopili, naš profesor napravil je grčavo palico nekako delikatnemu Grku, soprogu moje prijateljice, medve sve se pa naslanjali na solnčnik, in pričeli smo težavno pot proti Terčmunu, rodni vasi našega beneškega pesnika. Solnce je začelo pripekati, naš Grk pa popraševati, ali smo uže na pol pota, in ali bomo uže skoro gori, a vodja porabil je mnogo besedij, da bi ga potolažil. Na pol pota pod širokim starim kostanjem smo se malo okrepčali, a takoj šli zopet naprej po strmi kamenati poti, po kateri ne more nikakov voz, in po kateri morajo ubogi hribovci le sami znositi, česar potrebujejo.

„Jaz bi primoral Crispija, da gre po tej poti — oni koristolovec“, mrmral je sprog moje prijateljice ter si brisal pot raz obraz. Globoko pod nami šumela je lahno reka Nadiža, mi smo ji bili visoko na levem bregu v gozdu kostanjev in jabolk, a drugi breg vzdigoval se je tudi tako visoko, gosto nasajen s košatim drevjem. Nekatera stara drevesa so kaj čudno zakrivljena, razklana, kakor smo slišali, od pogostih strel. Na nekem mestu smo postali, in profesor kaže na globoko reko in nasprotni slikoviti breg ter pravi: „Ecco, perchè sono io divenuto pittore“ (Evo, zakaj sem postal slikar). Hodili smo malo več kot pet četrt ure vedno in urno in prišli smo v vas. Ljudje, ki niso vajeni videti tujcev, osobito otroci, gledali so nas začudjeni ter pozdravljali nas s prijaznim „Dober dan!“ Mimo nekoliko hiš vvedel nas je profesor v skromno svojo rojstno hišico, kjer so nam prišli prav prijazno nasproti še čili njegovi roditelji, bratje in sestre ter nečaki, pozdravljaje nas z „Bog z njimi“ in hotéci nam vsem poljubljati roke. Gnila nas je tekmujoča gostoljubnost teh dobrih ljudi, njih preprosta prijaznost in zadovoljnost, da smo prišli in njim pripeljali njih ljubljence. Pomudili smo se kako dobro uro v veselem srčnem razgovoru pri polni mizi in dobrem domačem in tujem vinu, a potem nas je opomnil naš gost — profesor, da bi bilo, osobito za me, jako zanimivo, ako pridemo še k blagoslovu.

Takoj smo bili na nogah in na jako strmi poti, proti beli novo sezidani dosta veliki cerkvi. Bila je še propoved. Propovedoval je ondašnji kapelan v beneškem narečju, in čula sem mnogo lepih slovenskih besed, ki pri nas niso več v rabi. Cerkve je bila preprosto bela, veliki oltar preprost, na stenah križev pot, sveč malo, drugega nič — tudi orgelj ne. Ljudstvo v praznični noši klečalo je na tleh — klopj je le malo — ter verno poslušalo svojega dušnega pastirja, le mi smo jih malo motili, vsi so se ozirali po nas. Po završeni propovedi začele so se večernice. S krepkim prijetnim glasom pričel je peti kapelan meni neznano pesem, in vse ljudstvo je poprijelo za njim. Začudjeni smo poslušali, petje bilo je

seveda slovensko. Po onej pesmi začne kapelan sigurnim lepim glasom drugo pesem — litanije niso bile — in napev se je ponavljal in ponavljal milo otožno presrečno, vse ljudstvo je klečé pelo s čistimi ubranimi glasovi, in tedaj sem se domislila naših manjših krajev, kjer se mučijo nevedni pevci s težkimi teatraličnimi a solo in zbori z latinskimi tekstom, a človek si mora mašiti ušesa ob takem petju, saj mesto petja nastane le prava Babilonija. — Poslušala sem vznesena oni ponavljajoči se otožni, po božno lepi napev — — — mahoma sem se ozrla v svoja dva sopotnika, oba sta imela solzne oči, osobito so Grku tekale solze kar curkoma raz lice. — „Ste me li videli kedaj plakati?“ vpraša me na vprašajoči moj pogled, in tedaj sem tudi vedela, da me petje ni ganilo le zato, ker je bilo slovensko. Po završenem opraviilu pridružil se nam je ondašnji kapelan, vesel, ljubezniv in uprav slovansko gostoljuben ter nas odvedel v svoj farovž. Med potjo vmešala sem se v pogovore vaških móž, ki so šli isto pot, da čujem njih govorico. Vsak je bil le poln hvale o našem Videmskem profesorju in govoril, da take glave ne zmore svet daleč okolo, veselje je bilo slišati, kakov vpliv ima nad svojimi rojaki, in kakó ga ljubijo vsi. Hud bode na-me, ako mu pridejo te vrste v roke, a ne morem si kaj; povedala bi lahko mnogo več o njegovem vplivu na Beneškem in v Vidmu samem — Slovenci tega ne vedo, kakor nisem vedela jaz — ali on je takó skromen in nesebičen, da bi mi zameril, drugič pa bi kmalu zvedeli nekateri zagrizeni tamošnji neprijatelji, ko bi za takov vpliv doznali naši nasprotniki v Trstu ali Gorici.

Šaljivi in prijazni kapelan vedel nas je najprej na lesen hodnik pred hišo, najlepši „Belvedere“, kar si jih more misliti kdo. Hiša stoji sama visoko nad vasjo. Ravnine, griči, gore, hribi, bele ceste, reke, potoki, vasi, gozdi — vsa Furlanija ležala je pred nami. Žal, da je bilo daleč tam na obzorju malo megleno, bilo bi videti celó morje in ladije na njem. Krasen svet!

„Kaj pa, kedar je nevihta, ali se nič ne bojite, g. kapelan?“ vprašala ga je moja prijateljica. „Bati se? Ali ne vidite, koliko strelovodov imam krog hiše?“ in smeje se, pokaže na visoke, stare kostanje v gozdu pod hišo, za hišo in na straneh. „Tu švigajo strele križem: čof sem, čof tje v kostanje na levo in desno, nas pa pušča v miru“. Pravil je, da je ljudstvo še dobro in verno, pase je dušno uže trideset let — in da se še nič ne more vdomačiti italijanščina, dasi učé samo ta jezik v šolah, in prav zato ostaje ves pouk nevspešen. Ubogo, zapuščeno, a v svoji preprostosti vendar srečno ljudstvo!

Stopili smo v hišo, kjer je pred nas postavil gostoljubivi kapelan vse, kar je dobrega zmogla njegova kuhinja in klet o Veliki noči. Ko smo mu povedali, da nas je takó ganilo njegovo petje, je dejal: „Ko bi bil pa znal, da imate takov sluh in da takó ljubite petje, začel bi bil peti še jedno Marijino pesem, in tedaj bi še le slišali!“ In jel je na tihome popevati oni napev.

Presrečno smo se poslovili od kapelana in profesorjeve rodbine ter zadovoljni z Velikonočno nedeljo hiteli po hribu nizdol, kliče si z ostalimi še dolgo: „Na srečno svidanje!“

Ko smo pa sedli na voz in drdrali bliže in bliže onemu mostu, postajal je naš Videmski pesnik bolj in bolj molčeč in, itak vedno resen, postajal je še resnejši. Sešli in spoznali smo se z mnogimi bivšimi učenci njegovimi, sedaj zdravniki, duhovniki, pravniki, in pri vseh se je opazil učiteljev vpliv gledé Slovencev in Slovanstva v obče, in naj so tudi Italijani „puro sangue“, znajo o nas

in vedo, da nismo „barbari“; njega, svojega učitelja, spoštujejo in ljubijo in ga označujejo le z dvema besedama: „E una persona coltissima e gentilissima“. Zakaj bi torej tudi Slovenci ne poznali svojih tihih in skromnih apostolov v tujini? **Márica.**

Naši knjižni grehi.

Posvečuje se g. Lamurskemu.

XIII.

Nekoliko o nastavkah.

V samostavniku „kljub-est“ mi ni umljivo, zakaj stoji est, a ne ost, ravno tako mi je nejasno, kako je mogoča oblika možost, nam. možest; mislil sem, da je v poslednjem o (da-si bi posle ž stati imelo e) zato, ker je pod naglasom; no temu mnenju zopet protivoreči beseda dražest. Zaključnja torej: nastavko ženskega spola ost piši ost ali est, kakor se ti ravno ljubi; tu soglasnik, ki stoji pred njo, nema nikakršnega pomena. Tako učé zdaj!

Nastavka-ynja, t. j. -мня dela, kakor Šuman uči (str. 232), iz možkih imen ženske (in se pripraga k korenu): bog-inja, kneg-inja, sosed-inja. Pevkinja, katero omenja Šuman, nam. pevka, tudi njemu žali uho.

V slovarji prof. Hubada pa imamo: delateljkinja! Potrudite se iz tega zdelati možko ime! Jaz bi mislil, da iz „delatelj“ more biti žensko le: delateljica, če je sploh delatelj res rabljivo in potrebno namesto delavec. Sicer mi je tudi naglas na á nerazumljiv v tej besedi in v delávec; jaz sem vselej slisal le delávec.

Jako lepa je beseda družinja, iz katere zopet ne morem najti možkega imena, k kateremu bi bilo to -inja prislonjeno, kajti imena družinamo; jedino pravo se ve da je družčina iz druž-sk-ina. Ravno tako napačno je pest-inja, ker možkega imena „pest“ ni, nego je le pestun, torej „pestunja.“

Namesto máčeha imamo mačuha (sic); vsi govorimo tudi maček (starosl. мечъкъ, da-si v pomenu: medved), v slovarji pa imamo mačák, no tudi maček.

Za staroslov. нѣдро in нѣдръ imamo pet oblik: nádrje, n-drije, nedra, nedro in nederje. Katero nam je pisati?

Imamo ogel Ecke, Kohle, no v resnici je Kohle = ogelj; imamo ogrc in ogrec, podrtje in razdrtje; živenje, življenje in celo živetje, Leben; imamo reča, no ribica; tisek in tisk i. t. d., z jedno besedo, v nastavkah taista obrazcova doslednost, kakor v korenih in predstavkah.

Nastavke tudi v prilogih trpé škodo. Tam vidimo nemogoče priloge: delatljiv, delitljiv in delajočen (!): dnešen, a, o in današnji, jutranji in jutrejni.

No največjo pozornost na-se obračata: dobelj, a, o in davišnji, a, o; srednji spol prilgov na o posle j je gotovo ne stara pridobitev slovenske slovnice; v naše čase bi nihče ne pisal dobelj, doblja, dobljo ali davišnji, davišnja, davišnja.

Predaleč bi me povel, ko bi pregledaval vse dele govora; ostavljam to ljudem, ki imajo več časa in, glavno, več učenosti nego jaz, ki pišem te vrstice. No dovolite mi „paki i paki“ nemnožno poslužiti se vašega dolgotrpenja, cenjeni čitatelji. Na duši mi leži ne malo šče; najtežji kamen pa je glagol; zato ga takoj tu-le zvalim.

XIV.

Nekoliko o glagolu.

Glagol je za slovenske pisatelje pravi „enfant terrible“. Na vsakem koraku jim to seme dela pákosti, in čem dalje, tem boljše, da-si je v resnici glagol, kakor pravi g. Lamurski (str. 13. znane knjižice), ne le „moč in krasota, dika in slava svetega našega jezika“, no, pravim jaz, tak del govora, bez katerega je vsak govor nezmožen. Ne zastojni se on imenuje glagol. Zakaj Rusu glagol ne dela preglavic, zakaj tu ne vidimo ni v knjigi niti slišimo v govoru mešanje nedovršnega glagola z dovršnim, s ponavljanjem ali hipnim, dočim so v slovenski knjigi ti glagoli vsi tako premešani, da se Bogu usmili? Kako milo, kako grenko mi je bilo, ko sem v slovnici Šumana prvokrat čital: nedovršni trpež, dovršni trpež, hipni trpež, opetovadni trpež: vsak glagol vzbuja v Slovincu, celo v slovniciarji, le jedno čuvstvo — trpenje! Stoji ti ta trpeči literaturni Slovenec, kakor nezakonska mati pri zibel svojega otroka, in vzdihuje: „Kaj pa je tebe treba bilo?“ Miklošič v svoji „Formenlehre“ pravi in za njim ponavlja prof. Šuman (str. 164), da se „ima pripisati nemškemu vplivu, da ne znači vsak dovršni glagol v sedanjiku pri-

hodnosti. Krell še ima: ti porodiš, du wirst gebären; Trubar: kako jest to spoznam, werde erkennen; sveti duh pride (wird kommen) v te, ino ta moč tebe obsenči, wird umschatten; pri ogerskih Slovencih, češ, je ta nemški vpliv manj spoznati itd.

Takega mnenja glede nemškega vpliva je tudi g. Lamurski. Pridružujem se vsem jim tudi jaz, samo s tem ogovorom, da jaz ne pripisujem jedino temu vplivu pečalnega fakta, da so Slovenci, t. j. slovenski „razumniki“, zgubili pojem o glagolu glede prodolžitelnosti njega dejanja. Saj se priznava, da šče Trubar in Krell sta pisala pravilno, to je, vsaj bezkonečno pravilneje, nego se piše zdaj. Ali ta dva nista bila pod večjim vplivom nemškega duha, nego so sedanjí knjižniki? Zakaj se mu pa ona dva nista pokorila? Zakaj ona dva svojega slovenstva nisto potopila v valovih nemškega vpliva? Res je, da takrat so se učili v latinskem učnem jeziku. No, ali je vpliv latinskega jezika manjši, ako se mu uže kdo hoče pokoriti? Trubar in Krell znala sta po latinski gotovo ravno tako gladko, kakor po nemški. Mi pa smo se učili po latinski чему-нибудь и какъ-нибудь in govoriti po latinski smo mogli le ono, kar smo se učili na pamet.

No v Trubarji in Krellu je bil slovenski duh krepče in ni se dal pokoriti tujemu duhu. Govoré po nemški, mislila sta po nemški, govoré po slovenski, čutila sta tudi po slovenski, da-si nista vedno in povsod kričala: „živi, živi duh slovenski“, kakor se zdaj dela.

Ta nemški duh i ovira, da naši pisatelji ne proučavajo žive slovenske govorice in knjige slavjanske. Mej sedanjimi „razumniki“ so celo taki, ki se, vsaj za kulisami, ne boje govoriti, da izučenje ruskega jezika priporočajo le fantasti, katere pri drugem slučaju objavljajo premo za norce.

Da-si govori Miklošič in za njim Šuman, da razliko mej dovršnim in nedovršnim glagolom nam je skalil nemški vpliv; da-si to razliko poudarjajo in objasnjuje večji može, kakor prof. Bežek v „Ljubljanskem Zvonu“; da-si narod naš zna to razliko vsaj v takej stopinji šče, da, ko bi ga poslušali naši knjižniki, bile bi njih knjige in njih časopisi vsaj na sedemdeset odstotkov boljše, — vendar v tem odnošju ne gredo naprej, nego nazaj.*) Slab znak je to za bodočnost našega jezika! Neka elementarna sila vleče ga k propadu, in od tega propada ne spase ga ono strašno množstvo naših „listov“, katero možno bilo bi, ne na škodo, no na korist slovenskega naroda vsaj na dve tretjini skrečiti.

No ne le naši knjižniki — tudi naše slovnice in naši slovarji popali so pod nemški vpliv. V dokaz temu vzamem zopet slovnico Šumana in slovar prof. Hubada in dokažem nekolikimi primeri, kakó se v njih godi našemu „trpečemu“ glagolu.

Slovar prof. Hubada jemljem za podlago iz vzroka, kateri sem omenil v začetku: slovnico prof. Šumana pa, ker ona je najobširnejša iz slovenskih slovnice; ona ni slovnica za šolsko rabo, nego za vsakega Slovence, sploh, ki hoče pisati pravilno. Dokaz temu je uže to, da jo je izdala „Matica Slovenska“, kot najveljavnejši avtoritet v zadevah slovenskega jezika; ona je za nas to, kar je Rusom njih „akademja naye“ ali Francozom njih „académie française“, to je naše „upravno sodišče“ v zadevah jezika, poslednja apelacijska instancija.

Ali ni grenka ironija, ko čitamo na str. 165 te slovnice: c) navadno pa se dedenes znači prihodnji čas s tvorno — preteklim deležnikom II in z glagolom bodem: bom (!) delal, bom prišel. Torej tudi „bom prišel“ je tu, da-si v taistem poglavju pod a) prof. Šuman govori: „ta način („značenja“ prihodnjega časa sedanjikom dovršnih glagolov) je posebno živ ostal pri glagolih gibanja, če so sestavljeni s predponko po“; no tu privedi primer: „poletim na široko polje, tam se nazobam“. Ali je „nazobam“ sestavljen s „po“? Daljše privedi primere: kako jest to spoznam; sveti duh pride, ta moč te obsenči; ti pokriješ (ne glagol gibanja!), ti porodiš (tudi ne glagol gibanja) i. t. d. Verjetno je torej prof. Šuman le iz slepega poklonjenja imenu slavnega Miklošiča, bez vsake subjektivne kritike, prepisal besede Miklošiča. No on, slovnicar, nema poguma reči, da nemški vpliv je treba uničiti, in da ne le glagoli gibanja, zloženi s po nego vsi dovršni in hipni glagoli obrazujejo bodoči čas sedanjikom svojim, ali pravilneje rečeno, da sedanjik dovršnih in hipnih glagolov je le po obliki sedanjik, po pomenu pa bodočega časa. Ruske slovnice govore: „совершенный видъ наступающаго времени не имѣетъ“. To govore le nekatere, druge pa celo tega nemale, kajti ne imajo za potrebno, konstatovati fakt, ki je vsakemu Rusu izvesten, kakor mu je izvestno, da dvakrat dva je četiri. Prof. Šuman je pisal slovnico za „razumnike“, ne pa za prosti narod; poslednji bez slovnice zna instinktivno, kako mu je reči: bom prišel ali pa:

*) Imamo celo take genije, ki zagovarjajo futurum dovršnikov z glag. bodem! Torej javne zagovornike nemškega vpliva! Gotovo ti „kampelci“ svoj jezik dobro znajo. Takim je toraj zdaj tudi mesto v „knjigi“?

pridem; udaril te bom, ali udarim te i. t. d., „razumniki“ pa tega ne znajo vsi, torej jih je treba učiti. Gromko pokazovati na nemški vpliv, konstatovati, da so pisali Trubar, Krell in Kuzmič pravilno, pri tem pa govoriti: „navadno se dendenes znači prihodnji čas s tvornopretekim deležnikom II in glagolom bodem“, — ali ne znači to odobravati posledice nemškega vpliva in z učenega mesta objavljati nepravilnosti za pravilnosti?

Svečenik, ki bi le konstatoval, da pred 300 leti ljudje niso krali, pijanstvovali in delali drugih grdob in pakosti, da dendenes pa „navadno“ to delajo, in bi konstatoval to bez vsakega ukora, bez vsakega poduka, da to ni npravstveno — ali bi ne rekel molče; tako je prav, kajti to je dendenes „navada“. Zadača slovnice ni konstatovati nepravilnosti, nego popravljati jih in izganjati. Sicer boče njega slovnica ne zbranje pravil, no le zbranje napak in zmot. Zdravnik ne dela samo diagnoza, nego bolezen leči in rabi vsa sredstva, da bi jo izgnal iz organizma, da, ako je treba, tudi reže in odreza.

Na str. 308, sredi nje, prof. Šuman piše take primere: počaj, da se izujem, umijem, oblečem. Ali to niso bodočniki? In vendar niso sestavljeni s „po“.

Na taistej strani prof. Šuman, §. 229 vprašuje: „Kako se dovršni in nedovršni glagol od en druga (sic!) poznata (!)“

Ali ni uže to vprašanje točna slika sedanjega knjižnega jezika? Ko bi bila slovnica Šumana pisana za Nemce, bilo bi to vprašanje ne le umestno, no i potrebno, ne lišnje je tudi v slovnici name-njenej za šolo. No ker stoji v slovnici, pisanej ne za Nemce in ne za prvošolce in drugošolce, to ono jasno dokazuje, kako daleč so zašli Slovenci s svojim knjižnim jezikom. V ruskeji slovnici si takega vprašanja celo misliti ne morem, kakor si ne morem misliti v la-tinskeji slovnici časov Cezarja ali Cicerona vprašanja: „kako se loči verbum passivum od verbum deponens?“

Na Saksonskem pa pri nas.

V „Slov. Gospodarju“ leta 1895. št. 4. je objavljen znamenit potopis, kateri med drugim pripoveduje to-le: L. 1891 sta šla dva prijatelja od češke razstave v Draždane (Dresden) pogledat si imenitnost tega mesta. Ko se v ne-deljo zbudiva in opraviva, pripoveduje dopisnik, bila je nama prva skrb, da poiščeva katoliško cerkev, ki je zajedno tudi kraljeva cerkev, da ondi opraviva svojo pobožnost. Draždane imajo blizo 300.000 prebivalcev, ali med temi je le nekaj tisoč katoličanov, vsi drugi so luterani, in zato je v Draždanah samo jedna katoliška cerkev. Kake tri ure sva se v njej mudila. Ob 8. uri je bilo za naju nekaj izred-nega, nepričakovanega — in sicer češka pridiga. „In to v čisto nemških Draždanah?“ vsklikne ta ali oni čitatelj. Da, češka propoved je bila in je baš vsako nedeljo za češke delavce, katerih je v severnem delu Draždan jako mnogo. S prijateljem sicer od pridige nisva razumela vsake besede, vendar pa sva umela, da je pridigar govoril o ka-toliški cerkvi, in tak predmet je najbolj važen v prote-stanstki deželi in mestu.

V Gradcu pa je dva deset tisoč (po novem štetju je statistika Slovencev nizka) Slovencev, in od teh gotovo polovica ne more umeti v visoki nemščini govorjenih pro-povedij, in vendar sedaj ni jedne slovenske pridige, dasi je bila pred pet desetimi leti!

Prav govoriš, čislani čitatelj, in taka krivica se Slo-vencem ne godi samo v glavnem mestu zelene Štajerske, katero je vendar po spričevanju zgodovinarjev od Slovanov vstanovljeno, temuč v sekovski vladikovini tudi većinoma ob nemško-slovenski meji in drugod, in se torej vidi, da so naši Nemci, čeprav hočejo biti verni katoličani, gledé na strpnost daleč za svojimi saksonskimi brati....

Tako dopisnik v „Slov. Gospod.“. Tukaj se nam slika pravica saksonskih Nemcev proti drugim narodom v cerkvenih rečeh drugače, kakor pa avstrijskih. Avstrijski Nemci naj si od nemških Draždan v zgled vzamejo Dunaj, Gradec in

druga mesta in kraje, kjer prebivajo Slovani, oziroma Slo-venci v veliki večini med drugimi narodnostimi.

Pripovedovalo mi se je svoje dni o nekem slučaju. V nemškem kraju ne daleč od slovensko-nemške meje se-kovske vladikavine, kjer dela mnogo Slovencev po tovarnah, prišli so prosit kapelana, želeči svojo krščansko dolžnost storiti, rekši: „Wir möchten gern windisch beichten; windisch kann ich nicht, nur deutsch“, jim je odgovoril. Delavec je itak ubog, mnogokrat ne more v cerkev in še tedaj, ke-dar pride, mu se odkloni prošnja, in tako izgubi vse veselje do svojih dušnih pastirjev. Akoravno ima sekovsko škofijstvo več Slovencev na razpolaganje, vendar jih tje ne pošlje, kjer je potreba. In ravno tako se godi slovaškim delavcem ob štajersko-ogerski meji; kjer še sekovsko škofijstvo izvršuje svojo jurisdikcijo. Iz tega se vidi, kako povsod na nas Slovence pritiskajo, da bi nas le pozobali skoro.

Vrhovski.

DOPI SI.

Iz Ljubljane, 28. aprila.

Toliko pričakovani „Vestnik“ družbe sv. Cirila in Metoda je vendar izšel. Veselo sem pozdravila drobno knjižico, da se natančno osvedočim o delovanju preljubljene družbe. Oficijalno poročilo se je letos prvikrat opustilo. Iz kakega vzroka? — Razveselilo me je poročilo tajnikovo in blagajnikovo, da družba napreduje in skuša dosežati svoj smoter. Šola v Velikoveu in Trstu stali boste mnogo, in treba bo še mnogo trkati in prositi vsestransko pod-poro rodoljubov in vrljih rodoljubk. Naše narodno ženstvo častno vrši svojo nalogo, o tem svedoči delavnost pod-družnic.

Ozrimo se, n. pr. v belo Ljubljano, kako je vršila svojo častno dolžnost, katera ji nalaga obilni narodni davek. Tri ženske podružnice so delovale izborno in donese družbi lepo vsoto; za leto 1894. namreč 1110 gld. 52 kr., za leto 1895. izdaten napredek 1636 gld. 20 kr. Kljuba grozni katastrofi bilo je v prošlem letu 500 gld. več dohodka. — Kaj pa možke podružnice? Gotovo so se odzvale častno? Žalibog, da ne! Prva mestna v Ljubljani spi, Šentjakopska-Trnovska pa životari, jedina Šempe-terska spolnjuje svoje dolžnosti, in ta se je odzvala z vsoto, da se more reči, da je bila delavna. Da more več pod-družnic zajedno delovati, služi v zgled mali sežanski okraj, kjer obe podružnici delujeta jednako plodovito. Na Kranjskem je 15 ženskih podružnic izročilo za l. 1894. vsoto 2018 gld. 58 kr., za leto 1895. vsoto 2527 gld. 20 kr., torej napredka črez 500 gld. 35 možkih pod-družnic izročilo je za leto 1894. vsoto 2269 gld. 80 kr., za 1895. pa vsoto 2095 gld. 11 kr., torej nazadek okolo 200 gld. Številke govoré! Da nazadujejo možke pod-družnice, je kriva narodna mlačnost. Slabo spričevalo za našo inteligencijo! Izmed 16 ženskih podružnic na Kranj-skem spi jedna, dočim jih spi med 42 možkimi podružnicami sedem! Jdnake razmere so na Goriškem. Tudi drugod so ženske podružnice čile, delavne, možke pa mlačne. Slovenci se hitro vnamemo, v par letih pa nas mine na-vdušenje, in poslej še tako dobra stvar le životari. Taka je tudi pri družbi sv. Cirila in Metoda. Vse premalo se povdarja nje imenitni namen, in premalo razkriva nje gmotno stanje. Družba bo potrebovala za poslopji v Velikoveu in Trstu obilne podpore, za katero ne bo dovolj sedanje imetje; pokaže se vsekakor nedostatek. Tudi z dose-danjimi šolami ni izvršila še cele svoje zadače. Koliko

je še krajev, katerim bo treba nujne pomoči, da ne poginejo pred silnim navalom nemštva, oziroma italijanstva! Torej, drage Slovenke, ostanimo vstrajne in delavne za narodno stvar! Ohranimo si to navdušenje; domovinska ljubezen nas prešinjaj, da se ne ustrašimo bojov in truda! Nadaljujmo započeto delo, bodrimo naše tovarišice ter budimo mlačeže, da se vzbudé in nas posnemajo! Združene mnogo dosežemo. Slavno vodstvo pa blagovoli ozirati se na naše želje in zahteve, da nam v prihodnje „Vestnike“ preskrbi ne čez osem mesecev, temveč takoj po glavni skupščini. „Železo se kuje, dokler je vroče“; pri velikih skupščinah se narodovo navdušenje okrepi, s čilimi močmi gremo na biro, in mnogo pripomore oduševljenje.

Zadržani, udeležiti se velike skupščine, pa težko pričakuje poročila. Razveselil me je „Vestnik“, ali večji vspah bi imel, ko bi izšel poprej; tako pozno pa je nekako zastarel.

Stanka.

Trst, 6. maja.

Imajući o čemu pisati par dana kanio sam skovati dugu prodiku. Nu oni, za koje (proti kojim!) bih imao grmjeti, i onako ne čitaju dugih „članaka“.

Srbi, koji bi svojim ugledom mogli koristiti i našoj stvari i svojemu poštenju, zalaze u aristokratski (?) „Casino vecchio“, u njemački „Schiller-Verein“ i u crveno-talijansku „Filarmonico-drammatica“. U krasnu pravoslavnu crkvu dolazi ih na liturgiju $\frac{1}{2}$. Hrvati diele se u tri razreda; prvi razred: oni, koji ne znaju, da v Trstu ima Slavenâ; drugi razred: oni, za koje nema medje izmedju hrvatske i slovenske domovine; treći razred: dalmatinska plebs u dolnjem dielu staroga mjesta.

Prvi se razred daje usporediti Srbima. — Tu ne mogu ne pomisliti na nekoga gospodina, kojino je v ovdješnjih ne-političkih krugovih i željen i štovan, jer je i veoma bogat i veoma naobražen. Zimus boravile su i dvie njegovih sestara u Trstu. On je u „Čitaonici“ bio jedan put, one nikada. — Otac njegov imade za Hrvate i Slovence predivnih zasluga.

O drugom razredu neka sude Slovenci. Ako predsjednik koga društva Hrvate toga razreda nehotice ignorira, ništa za to: za nje su u Sloveniji Slovenci, što su u Hrvatskoj Hrvati.

Dalmatinski Hrvati u dolnjem dielu staroga mjesta, kojih ima nekoliko hiljada, većinom su krčmari, radnici itd. Naši ih vodje i ne spominju; kao da ih nije.

O Slovincih dopisuju Vam često drugi; ja ću Vam spomenuti nekoliko rieči samo o „Sokolu“ i „Čitaoni“. „Sokol“ napreduje krasno. Raste i broj članova i broj zabava. U tom društvu ima i — discipline (čudo čudesa in rebus nostris). To je zasluga gosp. dra. Gregorina. — „Čitaonica“ priredila je prije Pusta vokalno-instrumentalni koncert, na koji je došlo toliko odlične publike, da u dvorani nije bilo dosti mjesta. Zašto nije odbor, to vidjevši, priredio još jedan, još dva, tri koncerte? — Plesovi su uspjeli; damâ je uvijek bilo dosti; ali su nekoji kavaliri sjedili, daleko od naše zabave, u krčmi. — U korizmi druga društva pozivlju svoje članove na koncerte, na predavanja i. t. d.: „Čitaonica“ nije priredila poslije Pusta ništa.

Glede lokaliteta naše „Čitaone“ ne mogu se nego čuditi, što ih nisu izabrali barem nešto bolje. Na to neka mi odgovore, što im drago: faktum jest, da se jedna trećina tuži, dočim dvie trećine zalaze radje u kavanu ili krčmu ili nikamo. Bog s Vami!

Ras Fiacca.

RAZGLED PO SLOVANSKEM SVETU.

a) slovenske dežele.

Kranjsko. V Ljubljani se je dne 7. maja vršila volitev župana. Skoro soglasno je bil izvoljen gospod Ivan Hribar, deželni poslanec in častni občan Ljubljanski. Ljubljana je v novem županu dobila moža, ki je pri vsakej priliki pokazal, da ga srce žene k neumornemu delovanju za novo, boljšo dobo bele Ljubljane.

Občni zbor „Narodne tiskarne“ bil je dne 3. maja Bilancija kaže čistega dobička 2464 gld.: promet je bil v minolem letu v primeri z l. 1894 za 8532 gld. 74 kr. večji; znašal je 83.551 gld. 75 kr. Dobodkov je bilo 41.985 gld. 69 kr., troškov pa 41.567 gld. 26 kr.

V dan 9. in 10. maja vršili ste se v dež. gledališču v Ljubljani dve dobrodelni slovenski predstavi na korist zavetišču „Josefinium“. Predstavi ste imeli poleg popolnega umetniškega, tudi jako lep materijalen vspah.

„Gorenjski Sokol“ v Kranju je imel 3. t. m. svoj ustanovni občni zbor. Starosta je g. Avgust Drukar, podstarosta g. Ivan Vičič.

Na Dunaj je bila prišla deputacija Ljubljanskega obč. sveta, na čelu jej novi župan, g. Hribar, ter je pri vladi izposlovala 1 milijon drž. posojila po 3%, in sicer pol mil. za regulacijo, $\frac{1}{2}$ mil. pa za hišne posestnike. Vlada takoj predloži dotični zakonski načrt drž. zboru. Deputacija je tudi dosegla, da se Ljubljana gledé vojaške namščine vvrsti v viši razred.

Trst. „Tržaški Sokol“ je priredil v društveni telovadnici 3. maja veliko akademijo. Prostorna telovadnica bila je polna slovenskega občinstva. Vse točke so telovadci precizno izvajali. Posebno je ugajal skupen nastop „Tržaškega Sokolstva“ k vajam s palicami. Nastopalo je, vrsté se, 21 telovadcev, 21 telovadek in 21 gojencev. Krasna je bila skupina „Sokol vzgojatelj naroda“. Lep vspah akademije kaže napredek „Tržaškega Sokola“, ki se more pred drugimi sokolskimi društvi slovenskimi ponašati tudi s ženskim telovadnim oddelkom.

Delalsko podporno društvo v Trstu je priobčilo „Račun in letno poročilo 1895“. Imelo je v tem letu 1 čast. člena, 9 ustanovnikov in 22 podpornih členov, rednih pa 993 možkih in 217 ženskih. Novih je bilo pristopilo 210 možkih in 49 ženskih, izbrisalo pa se je 183 možkih in 51 ženskih. Umrlo jih je 10 možkih in 5 ženskih. Bolnih je bilo 492, slučajev bolezni pa 631. Podpore pogrebščine in bolnišniči se je izplačalo 9598/26 gld. Zdravila in kopelji so stala 1149 06 gld.; skupni stroški za zdravniške in podporne namene so 10.792/32 gld. Novih členov je razmerno malo, to pa zato, ker društvo doslej ni moglo prisiliti gospodarjev, da bi plačevali tretjino tednine, kakor pri okr. blagajni, dasi je društvo pripoznano enakopravno z okr. blagajnicami. No to bode kmalu bolje. Društvo je bilo priredilo 3 velike veselice. Dne 15. sept. je bil izlet na Sv. Goro pri soudeležbi „Trž. Sokola“, 25. jan. pa Veliki ples, pri katerem ni bila zastopana vlada, kakor za prejšnjih let. — Knjižnica ima sedaj 1689 knjig, prečitalo se jih je 435. Društvo je bilo naročeno na „Edinost“, „Slov. Svet“, „Il Pensiero Slavo“, „Primorski List“, „Dol. Nov.“ „Mir“, „Glas Naroda“, „Vrtec“, „Delavec“, „L'Adria“ in na knjige: Sv. Mohorja, „Matice Slov.“ in „Matice Hrvatske“. Bezplačno je društvo dobivalo: „Edinost“, „Našo Slogo“, „Sočo“ in „Gosp. Poučnik“, „Slov. Narod“ in „Slovenca“ pa je daroval predsednik M. Mandić. V društvenih prostorih imajo sedež ali

svobodo zborovanja tudi mnoga druga slovenska društva, in sicer proti majhni odškodnini ali pa brezplačno.

To društvo spada med najvažnejša slovenska in slovanska društva v Trstu; borilo se je že mnogo, mnogo ter ima ne le v gmotnem, temveč tudi v narodnem pogledu velikih zaslug. Društvu je predsednik velezaslužni Matko Mandić.

Istra. Bivša deželna poslanca Slavoj Jenko in Matko Mandić sklicala sta volilna shoda v Jelšanah dne 10., in v Podgradu 14. maja. Dvoma ni, da jima volilci vnovič poverijo mandate in pri volitvah, določenih v dan 30. maja, kar najsjajneje pokažejo svoje zaupanje.

Shoda v Jelšanah udeležilo se je mnogo naroda. Govorila sta gg. Jenko in Mandić in drž. poslanec Spinčič. Ljudstvo je navdušenjem odobraval njihovo postopanje. Pri volitvah volilnih mož v Voloskem, v Kastvu, v Dubasnici, in v Podgradu in Jelšanah zmagala je narodna hrvatsko-slovenska stranka. Zopetna izvolitev bivših poslancev je zagotovljena.

Goriško. Ruski pevski zbor Nadine Slavjanske nastopil je v dvorani društva „Cura Climatica“. Lahki so pri tej priliki zopet pokazali svoje sovraštvo proti Slovanom. Za koncert niso dali Goriškega gledališča, tudi se je jako malo Lahov koncerta udeležilo. Slovensko občinstvo je dvorano napolnilo. Ruski pevski zbor je vse točke vsporeda umetniški dovršeno pel in žel obilo hvale.

Koroško. Velikovškim okrajnim glavarjem je imenovan g. Rihard Kreuter. Z imenovanjem tega moža je vlada pokazala svoje nasprotnost koroškim Slovincem. V velikovškem okraju je Slovencev 43.634, Nemcev le 9535. Sedanji okrajni glavar Kollenz je rodod Slovenec; novi glavar Kreuter pa je slovenskega jezika nezmožen.

Denarni zavodi. Posojilnica na Slapu pri Vipavi je imela konec 1895. leta 204 zadrušnikov, ki so imeli v deležih 2600 gld. Stanje hranilnih vlog je bilo konec 1895. 36.886 gld. 45 kr., posojil pa 40.381 gld. 73 kr.

„Posojilnica v Celji, registrovana zadruga z neomejeno zavezo“, priobčila je poročilo in računski sklep za petnajsto upravno leto 1895. Skupni denarni promet je znašal 2.718.498 gl. 10 kr., in sicer dohodki: 1.372.619 gl. 41 kr., stroški pa 1.345.878 gl. 69 kr. Število zadrušnikov se je v preteklem letu pomnožilo za 238, torej na 3155, vplačani deleži pa za 1.382 gl. na 39.141 gl. Hranilni vlog se je vložilo 695.705 gl. 2 kr., vzdignilo pa 465.592 gl. 13 kr. Stanje vlog konec l. 1895 znaša 1.377.347 gl. 13 kr. Na vloge do 100 gl. spada 615 vložnikov, od 500 do 1000 gl. pa 265, čez 10.000 gl. pa 21. Vložnikov je skupej 2015, in pride na vložnika povprečno 683 gl. 53 $\frac{1}{2}$ kr. Čistega dobička je 15.490 gl. 65 kr.; od tega se pridene 12.045 gl. 12 kr. posebni rezervi, ki znaša sedaj s splošno skupej 96.040 gl. 18 kr. Hranilne vloge, tudi od nečlenov, se obrestujejo po 4 $\frac{1}{2}$ %. Posojila se dajejo samo zadrušnikom in sicer na osebni kredit proti 6% in na goli hipotekarni kredit proti 5 $\frac{1}{2}$ % obrestovanja. Ravnatelj zadruge je g. dr. Josip Serbec, obrestovalec, dež. poslanec i. t. d., namestnik njegov g. Lovro Baš, c. kr. notar v Celju; predsednik nadzorstva č. g. Ivan Krusič, c. kr. šolski svetnik v Celju, tajnik zadruge pa g. Fran Lončar.

b) ostali slovanski svet.

Delegaciji ste v dan 30. maja sezvani letos v Budimpešto. Važno je, da bi prišli od naše strani odposlanci, ki se razumejo na sedanji tok naše zunanje politike, in ki bi zaresno presojali postopanje zunanjega ministra. Mnogo se je dogodilo v preteklem letu in tudi že letos, kar iz-

življa občo kritiko. Odnosaji k Italiji, k Angliji, k Rusiji dajajo dovolj pomišljati. Min. Kallay deluje v Bosni in Hercegovini tudi takó, da povzročuje posebne pojave širših kmetijskih množic. Nadalje se vedejo madjarski gospodovalci gledé na skupna gmotna vprašanja takó, kakor da bi se hoteli norčevati s tostranskim osrednjim parlamentom in sklepi dež. zborov. Njih kvotna deputacija je bila toliko drzna, da je priporočala staro, dà, še neugodniše, nego dosedanje razmerje 70 in 30 odstotkov! Žal, da se ne moremo nadejati odločnih kritik v avstr. delegaciji; kajti, ako so Mladočehi popustili svojo pravo opozicijo v drž. zboru, ostanejo neodločni tudi v delegaciji. Oni, ki uže utrjujejo sedanje notranjo vladno, ne bodo imeli poguma stopiti proti zunanji vladi, katere politika je v sovisnosti z notranjo politiko. Delegati drugih strank pa so itak kimovci ali taki, da se ne vé, ali so krop ali voda. Takó pojde vse v najlepšem redu na podstavi Slovanom neugodne zunanje politike in njim nasprotnega občega sistema, a volenti non fit iniuria!

Državni zbor je v zbornici poslancev uže završil predlogo o volilni reformi, in sedaj jo ima v delu gospodarska zbornica. Važno je bilo jedino to, da je zbornica poslancev odločila se za pismeno glasovanje ob volitvah; Badeni pa se je izjavil proti temu sklepu in rekel, da ne predloži zakona cesarju v potrjenje, če ne popravi gosp. zbornica te točke. Umevno je torej samo po sebi, da ta zbornica izpolni željo vladino. Zbornica posl. pa, katera je rekla belo, ne poreče potem črno. Ponavljati pa moramo, da glasovanje celó pri glavnih točkah volilne reforme se je vršilo lehkomišlno, nedostojno. Jednaka pa je bila uže ob razpravljanju načrta. Bolj ali manj so se poslanci odtezali iz zbornice, in kedar je bilo treba glasovati, nedostajalo jih je po sto in še več! Mladočehi so se vedli jednako, kakor drugi!

Za volilno preosnovo so vsilili na dnevni red davčno reformo. Dr. Kaizl se je potezal, da bi se ta zakon zasnoval takó, da bi neke vsote, ki se imajo razdeliti med dežele, razdelile le med nižimi sloji, med neimovitimi kmeti; večina pa je bila proti temu. Takó pojde dalje tudi pri drugih oddelkih. Mladočehi se hočejo upirati tej neugodni preosnovi; no zabredli so jo pri volilni preosnovi, in odslej ne pridobé več z lehka vere, da so zaresni opozicionarci. Z davčno preosnovo bistveno završé sedanje zasedanje, in vprašanje je, ali se še snide ta drž. zbor.

Zbornica poslancev je davčno reformo, in sicer oddelek o osebni dohodnini, odklonivši različne popravke, pri 2. čitanju uže sprejela. Tu se kaže onemoglost tudi Mladočehov.

V zakonskem načrtu za lokalne železnice, ki se imajo izvršiti l. 1896, je tudi črta Ljubljana—Vrhnika z drž. poroštvom 400.000 gl., dež. prispevkom 20.000 in prispevkom interesentov 40.000 gl. Za zgradbo lok. železnice iz Gorice v Ajdovščino določa zakon drž. garancijo 1.516.000, dež. prispevka 100.000 in prispevka interesentov 50.000.

Dunaj. Dunajčani imajo zopet svojega župana. Pri volitvi 6. maja bil je izvoljen županom Josip Strobach s 94 glasovi proti 42. Strobach je pristaš krščansko-socijalne stranke in intimen prijatelj Luegerjev. Izjavlja, da vsprejme izvolitev, da se pa v svoj čas rad umakne Luegerju. Pravi župan bo torej pač Lueger, ki bo po imenu I. Neumayer pa II. podžupan.

Antisemitski shod je bil sezval dr. Lueger. Ta je strogo obsodil postopanje Schönerjancev in njih 2 Du-

najskih listov („Unverfälschte deutsche Worte“ in pa „Ost-deutsche Rundschau“); rekel je, da delujejo v smislu in na korist Židovstva. To je tudi resnično. Zajedno je priporočal, naj antisemitski listi pišejo vedno resnico, ker le takó se bodo razločevali od židovskih listov. O avdijenciji pri cesarju je povdarjal, da ne more povedati več, nego se je bilo razglasilo v posebni izjavi. Tu ne more o avdijenciji nihče nič vedeti, ker je bil izključno sam pri cesarju. On misli, da je prav delal, ko se je žrtvoval na korist antisemitski stranki. Njej na korist hoče delovati i nadalje. Naglašal je, da je tudi on nemškega mišljenja, a ne takega, kakor neki nemški nacionalci. Nemške liberalce silno jezi, da ne vedó, kaj vse je bilo rečeno v avdijenciji dr. Luegerja pri cesarju, ker vidijo v tem preobrat.

Tudi drugi shod, ki so ga namerjali nemškonacionalni in slovanski dijaki napraviti v dan 7. maja, je policija prepovedala. Resolucijo so podpisali zastopniki Nemcev, Romunov, Slovakov, Srbov, Rusov, Čehov in Slovencev. V resoluciji protestujejo dijaki proti udeležitvi slavnostij ob priliki tisočletnice Ogerske, ker Madjari do danes niso na nobenem polju storili ničesar samostojnega in imajo ves svoj razvitek zahvaliti tujim, slovanskim, nemškim in romunskim vplivom. Resolucija se završuje s pozivom na vse nemadarske narodnosti v Ogerskej, da se skupno postavijo v bran proti madjarskemu nasilstvu in se ne udeležijo teh židovsko-madjarskih slavnostij. Zastopnikom dijaštva, ki so ta protest podpisali, zažugalo je policijsko ravnateljstvo kazni, kakor tudi vseučilišni rektor. — Ona dijaška društva, 20 po številu, ki so marca meseca podpisala izjavo, da ne dajo in ne sprejmo od židovskih dijakov viteškega zadoščenja, so razpuščena.

Novega župan Jos. Strohbacha je cesar uže potrdil; potem izberejo oba podžupana, kakor ju je določila antisemitska stranka.

„Slovansko pevsko društvo na Dunaju“ je priredilo 13. maja v Ronacherjevi dvorani svoj II. letošnji koncert. Dvorana je bila polna najodličnejšega občinstva. Pevske točke so se dobro proizvajale, najburneje je pa občinstvo pozdravljalo slovensko rojakinjo operno pevko gospico F. Verhunčevó, ki je pela molitev iz „Mrtvaškega ženina“ in Beethovenov: „Ha, nezvesti“. Tudi točke društvenega mešanega tamburaškega zbora, 7 dam in 11 gospodov, so občinstvu jako ugajale.

Češko. V Pragi so Čehi ustanovili društvo v zaščito češtva. Društvo ima namen podpirati Čeha na periferijah Češke in Slovače na Ogerskem. Pred vsem bo društvo skrbelo za češke knjižnice; s čitanjem domačih knjig naj si ljudstvo ohrani in utrdi narodno zavest.

Poslanca dr. Šamáněk in pa dr. Ed. Grégr sta poročila o položaju svojim volilcem. Prvi je rekel, da od Badenija ne dosežejo Čehi ničesar. Mladočehi so pa vendar glasovali za volilno preosnovo. Pravi, da je treba zopet stare opozicije, obstrukcija da se je obnesla. Sedanje postopanje Mladočehov pa je slepljenje! Pristavil je tudi, da Poljaki nimajo slovanskega mišljenja. — Dr. Grégr je rekel, da Badeni se dobrika vsem, obečal pa ni nikomur nič. Deli drobtinice, odločilnega pa ne dá. Mladočehi so se izneverili sami sebi, ko so prenehali z opozicijo. Opuštili so jo, ne da bi imeli kako poročstvo v odškodovanje. Ni treba slepiti z opozicijo, temveč delovati v njej. Obsodil je govorjenje in pisanje drž. posl. Eima v „Nar. Listih“ in tudi „N. Liste“ same, da dajajo toliko svobodo Eimu. Omenil je, da lastnik „Nar. L.“, brat njegov dr. Julij Grégr, je še vedno bolan, torej ne more nadzo-

rovati „N. Listov“. Nadeja pa se, da jednako bodo to glasilo obsojali tudi drugi. Priporočal je volilcem, naj pazijo na svoje poslance, in da se vrnejo k pravi opoziciji, ker drugače ne dosežejo Čehi ničesar; Dunajski zrak je za poslance — strupen! V resnici, otroval je ta zrak poprej in poznej poslance tudi drugih narodov, kakor uči skušnja o tem zlasti tudi slovenske.

V dan 14. maja bila je v narodnem gledišču Praškem povodom otvoritve češko-slovanskega etnografičnega muzeja slavnostna predstava. Po slavnostni koračnici Fridr. Smetane, prologu dr. I. Jakubea in živi podobi od Nikol. Aleš-a, pela se je slavnostna opera „Libuše“.

„Narodni jednota pošumavská“ razposlala je svoje 12. letno poročilo. Namen „Pošumavske jednote“ kakor „severočeške jednote“ je, delati pot „Ustředni matici školski“. Dasi je društvo storilo vse, kar je bilo možno, vendar daleko ne dosega nemškega „Böhmerwaldbunda“. Ta ima 294 podružnic, letošnjih dohodkov 16.312 glđ. in je ustanovil 10 Raiffsenovih posojilnic; „jednota“ niti polovine tega. Vzrok temu je pač bezbrižnost narodova gledé prebivajočih Čehov na meji.

V Narodnem gledišču v Pragi so 5. t. m. odkrili spomenik Josipa Jurija Kolarja, poznanega dramatičnega pisatelja, ki je umrl nedavno.

Moravsko. Boječ se, da pri bodočih volitvah za deželni zbor ne dobé Čehi kakega mandata, združili so se nemški nacionalci z liberalci. Razglasé skupni volilni oklic. Prepričani so, da jim utegne ob volitvah židovski denar koristiti.

Kar se dostaja veleposestva, dogovorili so se, da pridobi konservativna frakcija 2 mandata proti ustopkam na korist drugemu veleposestvu. Takó bodo imeli konserv. veleposestniki v dež. zboru 7, srednja njih stranka 6, ustavaška pa 17 mandatov. Poslednja je vedno nemško-liberalna, srednja taka, kakor želi vlada, konservativna pa tudi ni narodnočeška. Veleposestvo odločuje na Moravi, doslej vedno Nemcem na korist. 1.525.000 Čehoslovanov moravskih je v dež. zboru vedno v manjšini nasproti 828.000 Nemcev. In vendar se ne izpremeni volilni red!

Dalmacija. Namestu umrlega državnega poslanca Klaića bil je izvoljen njegov sin dr. Peter Klaić, ki je uže vstopil v drž. zbor.

Hrvatsko. V Zagrebškem listu „Katoliški list“ št. 17 dokazuje se pod naslovom „Obred iztočne cerkve i naše sveučilište“ potreba ustanovitve posebne stolice na Zagrebškem sveučilišču za učenje obreda vstočne cerkve. S tem bi se odprl nov vir bogoslovnemu nauku, posebno cerkvenej zgodovini. Z učenjem obreda vstočne cerkve pa bi se bolj negoval tudi staroslovanski jezik, kateri naj bi znal ne samo vsak hrvatski duhovnik, ampak vsak izobražen Slovan. Ako se uže na juridični fakulteti predava „jus canonicum“ zapadne in vzhodne cerkve, bilo bi umestno, da se jednak paralelizem izvede na bogoslovni fakulteti glede pastoralke rimsko-katoliške in grško-katoliške cerkve. Kaj porekó na ta nasvet latinizatorski listi na Slovenskem, Češkem?

Oba kluba stranke prava imenovala sta iz svoje srede po tri može, ki naj se posvetujejo o spravi cele stranke. Pogajanja se vršé uže ta teden. Klub stranke prava v Zagrebu je sklical v dan 8. junija občni zbor, ki naj bo izraz cele stranke.

„Hrv. Domovina“ pravi, da je važno to, da se Slovenci konservativci izražajo za hrv. drž. pravo ravno sedaj, in da opominjajo hrv. stranke k spravi. List meni, da ti konservativci morajo slutiti nekaj, kar se pa dostaja ne-

jedinosti na Hrvatskem, bili so v vzroki ne v stvari, temveč le v osebah, zato da bode sporazumljenje kmalu možno.

Ogersko. Slavnosti milenijske se vrste v Budapešti druga za drugo, in vsi sloji „politiške nacije“ so jedini v šovinizmu madjarskem in preziranju drugih narodnostij. Poslednje pa se povsod oglašajo s protesti, sosebno pa dijaki, ki pripadajo nemadjarskim narodom ogerske korone, pa so na zunanjih vseučiliščih, odločno protestujejo proti nameri, katero podtika sedanja madjarska politika milenijski slavnosti. A tudi nedijaki teh narodov, raztreseni po svetu, se izjavljajo v istem smislu.

Kakó daleč seza madjarski šovinizem, razvidno je iz posebnega slučaja. Vodja romunske narodne stranke na Ogerskem dr. Ratiu je namerjal sezvati poseben shod, ki bi se izjavil tudi proti milenijski slavnosti. Temu pa je Sibirski župan ta shod prepovedal, in sicer z naslednjo motivacijo. Dr. Ratiu da je pozval na shod pripadnike samo jedne, romunske narodnosti; čl. 44 ogerske ustave, ki govori o enakopravnosti narodnostij, določa da vsi ogerski državljani skupaj sestavljajo po načelih ustave v političnem pogledu jedno nacijo, jednotno, nerazdeljivo ogersko nacijo; to torej jasno izključuje, da bi se ogerski državljani posvetovali ali organizovali na podstavi jednega plemena ali jedne narodnosti z izključanjem državljanov, ki pripadajo kaki drugi narodnosti. Shod, namerjani od dr. Ratiu pa bi ne bil ljudski, temveč romunski shod, ki bi dajal prebivalcem romunskega jezika na Ogerskem značaj in pomen „državnopravne individualitete“. To pa da je v največjem nasprotju z navedenim zakonom ogerske ustave. — Po tem izvajanju bi ogerske narodnosti v obče ne smele nikdar zborovati ali organizovati se v svojem narodnem interesu, za vsak shod in zbor bi bilo potreba sezvati vsaj nekoliko prebivalcev vsake na Ogerskem zastopane narodnosti. No, v tem pogledu bi morali dati zgled najprej Madjari sami; kajti oni se od l. 1867 shajajo, zborujejo, ukrepajo, delajo in vladajo, ne da bi bili n. pr. v Segedinu ali kje sredi ogerske planjave le kedaj sezvali na shode in zборе tudi druge narodnosti. Celó v Budapeštanskem drž. zboru niso posamične narodnosti zastopane, in bi madjarske oblasti bile dolžne prepovedati tudi zborovanje tega zbora, dokler ne bode zastopano „ljudstvo“ v njem, t. j. vse narodnosti ogerske korone! Dobro, dobro, mogočni župan Sibirski!

Košutovci so bili priredili demonstracijo za obče volilno pravo. Zbralo se je bilo nad 20.000 kričacev. A vse to je le slepilna komedija, katere ne morejo zaresno pošteti nemadjarske narodnosti, kajti v obče volilno prav bi Madjari po največ dovolili le tedaj, ko bi se dalo izvesti z izključanjem drugih narodov — za Madjare same!

Srbija. Pogodom otvoritve milenijske razstave v Budimpešti priredile so se bile v Belgradu velike demonstracije. Pri spomeniku kneza Mihajla sežgali so madjarsko zastavo. Vlada srbska je avstro-ogerskemu poslancu izrekla svoje obžalovanje radi teh dogodov in odstavila policijskega prefekta, zaporednika orožnikov in vodjo semenišča. Ker je pa vlada bivšemu policijskemu prefektu Štefanoviću podelila mesto policijskega nadzornika v notranjem ministerstvu, je avstro-ogerski poslanec izjavil, da se ne zadovoljuje s tem zadoščenjem. Vlada se je nato izjavila, da to premeščenje Štefanovićevo ne pomenja povišanja, temveč ponižanje.

V dan 7. maja pripeljala sta v Beligrad dva posebna vlaka goste z Bolgarskega, ki so prišli k vsprejemu kneza Ferdinanda. Na kolodvoru so jih pričakovali akademiki in

obilo drugega ljudstva. Po izkrenih pozdravih, ki so pokazali verno prijateljstvo med Srbi in Bolgari, peli so so srbsko in bolgarsko himno.

Izbere se je komisija, katerej bode zadača zasnovati načrt o prenosni ustave. Kralj sam se hoče udeleževati razgovorov.

Bolgarsko. V času od maja do oktobra priredi knežja bolgarska vlada več krajevnih razstav v pospešitev kmetijstva, perotnine, živinarstva svilarstva in sadjarstva.

Knez Ferdinand je bil tudi v Belgradu sijajno sprejet in od kralja odlikovan. Iz Belgrada se je knez vrnil na Bolgarsko. Na kolodvoru v Sofiji pričakovali so ga ministri, člani sinode, cerkveni in vojaški dostojanstveniki, uradniki i. dr. Ulice, koder se je knez peljal do palače, so bile natlačene ljudstva in okrašene s zastavami.

Po prihodu kneginje s princema Borisom in Cirilom v Sofijo, odpotuje knez k koronanju v Moskvo.

Rusija. Priprave za carjevo koronanje so dovršene večinoma. Časnikarskih poročevalcev, mnogo njih iz Amerike, je že sedaj nad sto v Moskvi. Pričakujejo jih do petsto. Imeli bodo posebne pravice in se tudi korporativno udeležijo razstave v Nižjem-Novgorodu. Zastopniki dinastij z deputacijami so že na poti v Moskvo.

Brzobjavke, ki sta si jih poslala novi perzijski šah Musaffer Eddin in car Nikolaj, II. pričajo, da bodo prijateljski odnosi med Rusijo in Perzijo isti, kakor do sedaj, ako ne še boljši.

O organizaciji avstr. Nemcev piše prof. Dr. E. Pfersche v „Zeit“ (18. apr.) Potrebna bi bila taka nemška stranka, ki bi z izključanjem klerikalcev, mogla sprejeti vsakega nemškega nacijonalca; za to pa sedanja nemška lib. stranka ni. „Nemška stranka“ bi se potožila za naciionalne interese in svoboščine ter socijalni napredek. Ona bi proizhajala iz kmetov in meščanov, torej ščitila pošteno delo in takó upirala se premoči veleposestva in velikega kapitala. Take stranke sedaj ni možno sestaviti, temu je kriva Nemška združena levica, to pa radi tega, ker se sestavlja iz kmetov ter meščanov, z druge strani pa iz veleposestva. Poslednje zavira pravo naciionalno stremljenje. Potem pride še razmerje liberalne stranke k moravskemu vprašanju. Tu bi bila imela vlada vsak čas svobodo, v moravskem veleposostvu slovansko-federalistiški skupini pripomoči k večini; no prepustila je rajši do današnjega dne, z vstvarjenjem srednje stranke in z volilnimi kompromisi, liberalni stranki zemljiškega veleposestva odločilni vpliv na deželno upravo v Moravski in jeden del državnozbornih mandatov.“ Vzrok je jasen; politično položenje liberalnega moravskega veleposestva je do cela zavisno od samovolje vsakodobne vlade. Poslanci tega veleposestva so prav za prav vladni zastopniki, in ta zavisnost vpliva tudi na skupno združeno levico. Vlada je napravila takó izborna barantijo; lib. moravski poslanci so jej delali manj težave, nego bi jej bili delali češko-federalistiški zastopniki. Levica je takó ohrumela, za Nemce je taka kupčija pa neugodna, ker tako položenje se ne dá vzdržati na Moravskem, pač pa na Češkem in Štirskem. Za izgube v teh dveh deželah se ne izplača časna posest v Moravi! Tako je nemška levica propadala bolj in bolj. Nemška levica se ne dá reorganizovati, ako ostane v njej moravsko lib. veleposestvo, in ako ostanejo isti voditelji. No levica ostane še, ker se bodo i nadalje potožali zanjo različni činitelji, kakor vlada, lib. zemljiško veleposestvo, visoka financija, Dunajsko lib. novinstvo in različni politiki. Ob novih volitvah bode nemška levica

slepila s kako novo frazo, pa bode, in takó je še daleč zasnova prave „Nemške stranke“; kajti tudi nacionanci so le preveč doktrinarni. Poslednji bodo imeli pač vspehe, a ne s svojim obćim polit. in nacionalnim programom, temveč radi tega, ker so se jim pridružile razne obrtne, agrarne in antisemitske skupine, in pred vsem še radi tega, ker vse skupej vidijo v nemški levič svojo nasprotnico. Po odpadu te levice bi pojemale nacionalno in antisemitsko gibanje. Takó se ob bodoćih volitvah nemške levica oslabi, v tem ko pridobé nemškonacionalne frakcije nekaj mandatov, to pa je treba odobravati s stališća zaresne „nemške stranke“, ker kaže na napredek v bodoćnosti.

Za Čehoslovane je poučno to razpravljanje, ker morejo spoznati, ali se vlada nagiblje k federalistom ali centralistom. Vlada po teh nazorih ostaje centralistična, Slovonom ne prijazna, dokler podpira liberalno zemljiško veleposestvo v Moravski. Čehi naj sodijo, koliko se vreme izpreminja sedaj!

Akad. društvo „Slovenija“ na Dunaju priredi v torek 19. maja t. l. svoj II. redni obćni zbor v Kastnerjevi restavraciji: „Zam Magistrat“. Začetek ob 8 ur. Slovanski gosti dobro došli!

Podporno društvo za slovenske visokošolce na Dunaju prejelo je zadnje mesece od raznih stranij lepe darove: dež. zbor kranjski 269 gld. Odičen rodoljub v Ljubljani, ki ne želi biti imenovan, pristopil je društvu kot ustanovnik s 50 gld. Iz Maribora: Knez in škof Dr. Mihael Napotnik 10 gld. Fr. Dolenc, trg. v Mariboru, je o Veliki noći poslal 126 gld., katere so darovali: posojilnica v Mariboru 40 gld., gd. dr. Glančnik, 20 gld.; po tri gld. so darovali: gd. Schreiner, c. k. ravnatelj učiteljsću, vć. gd. dr. Iv. Mlakar, vodja semenišća i. t. d., vć. gd. Lavro Herg, stolni dekan; po dva gld. g. dr. F. Dominkuš, odvetnik i. t. d.; gd. Bernard Jentl, prokurist, vć. gd. Jož. Zidanšek, prof. bogoslovja, vć. gd. Fr. Simonić, stolni dekan, vć. gd. Jakob Bohinc, stolni kanonik, vć. gd. dr. Jožef Pajek, kanonik, vć. gd. dr. Ivan Križanić, kanonik i. t. d., vć. gd. dr. Martin Matek, podravnatelj bogoslovnice i. t. d., vć. gd. dr. Ant. Medved, prof. veroz., gd. Fr. Dolenc, trgovec, in neimenovan; po jeden gld. gd. Pavel Simon, tajnik posojilnice, Jož. Repoc, posestnik, dr. Feliks Perk, (društ. ustanovnik) zdravnik, Košan Janko, c. k. gimn. prof.; Simon Gorićnik, c. k. fin. svetnik, Alojzij Rakovec, železn. uradnik, J. Pavlić, c. k. pošt. kontrolor, M. J. Nerat, nadučitelj i. t. d., Fr. Holesek, trgovec, Jos. Melzer, trg., Fr. Hočevar, vinski trgovec, sl. tiskarna vć. Cirila; vć. gd. France Korošec, prefekt v semenišću, Matej Štrukel, korni vik., Anton Cestnik, korni vikarij, dr. Alojzij Meško, prof. bogoslovja, J. Hribernik, J. Malnić, rač. revident, vć. gd. Alojzij Zver, duhovnik, gg. Blaž Matek, c. k. gimn. profesor, Ivan Koprivnik, c. k. gimn. prof., dr. Vladimir Žitek, J. Fontana, trgovec, dr. J. Terč, zdravnik, vć. gg. Karol Hribovšek, kanonik, Lud. Hudovernik, stolni vikar, Jak. Tajek, c. in kr. voj. kaplan, Jak. Kavčič, gimn. veroučitelj, slednjić gg. Janez Majciger, c. kr. prof., dr. Janko Bezjak, c. kr. prof., dr. Fr. Kovšek, c. kr. dež. sod. svetnik, Jož. Perko, železn. uradnik, vć. g. F. Brelich, učitelj verouka, g. dr. Fr. Radač, c. k. notar i. t. d., g. dr. J. Glaser, velepos. in adv. kandidat. — V Konjicah sta darovala: rodoljubna učiteljica gospica Milka Pinnat, 2 gld., g. dr. Ivan Rudolf, odvetnik 5 gld. — Iz Ljutomeru je društvu poslal g. dr. Ant. Mihalić 14 gld., katere so darovali gg.: dr. Ant. Mihalić, zdravnik, 5 gld., Dr. Rosina, odvetnik, 2 gld., Ant. Šlamberger, c. kr. notar, 1 gld. 50 n., vć. gd. Jož. Ozurec, kaplan, 1 gld. 50 n., dr. Brglez, kaplan, 1 gld. 50 n., gospica R. Kavčič, — 50 n., g. J. Ivančič, c. kr. kontrolor, 1 gld. 50 n. — vsi v Ljutomeru. — V Celju so darovali: vć. gd. mil. opat Fr. Ogradi, 5 gld., g. dr. Gjuro Krašovec, odv., 2 gld., vć. gd. Ant. Rančigaj, vikar, 1 gld. — V Radgoni je nabral odvetnik g. dr. Jos. Gorićki, 7 gld. 50 n., katere so darovali gg.: Jož. Škrbenc, 1 gld. 50 n., Oton Plej, c. k. notar, 2 gld., vć. gd. Emeran Slander, administrator, 2 gld., g. dr. Jos. Gorićki, odvetnik, 2 gld., — vsi v Radgoni. — V Čadramu sta da-

rovala: vć. gg. Jurij Bezenšek, kn. šk. svetnik, 2 gld., Vid Janžekovič, kaplan, 1 gld.; — v Ptujg. dr. Tom. Horvat, odvetnik, 2 gld., g. Andrej Jurca, trg., 5 gld., vć. g. Alojz. Šijanec, župnik v Negovi pri Radgoni, 1 gld., g. Kazimir Bratkovič, c. k. notar, 2 gld., — v Brežicah: vć. gd. Miloš Šmid, župnik v Solčavi, 3 gld., gd. Fr. Veršec, c. kr. notar v Sevnici, 2 gld., gd. Fr. Železniger, c. k. profesor, — v Gradcu, 3 gld.; gd. Fr. Krašovec, c. k. sodnik, v p. v Gradcu, 3 gld.; vć. gd. Martin Meško, župnik pri Kapeli, 3 gld., gd. Ant. Svetina, c. kr. notar v Gornjem Gradu, 2 gld., vć. gd. Marko Tomažič, župnik v Pilštanju, 1 gld., vć. gd. Ant. Vetrnik, kaplan v Trbovljah, je društvu poslal 19 gld., katere so darovali gg. vć. gd. Peter Erjavec, župnik, 5 gld., Anton Vetrnik, kaplan 5 gld., gospa Ana Dimnik, krčmarica, 5 gld., gg. Ferd. Roš, župan, 2 gld., Jož. Goropevšek, posestnik, 1 gld., — vsi v Trbovljah; — vć. gd. Anton Šebat, kaplan na Dolu, 1 gld. — Iskrena bodi hvala imenovanim rodoljubnim darovalkam, darovalcem, osobito pa še gg. nabiralcem. Dalje darove sprejema vć. gd. dr. Fr. Sedej, c. in kr. dvorni kaplan i. t. d., Dunaj, I. Augustinerstrasse 7.

KNJIŽEVNOST.

„Knjižnica za mladino“ (Gabrščekova v Gorici) ima v 16. snopiću Anton Mart. Slomšeka „Spise, zbrane za mladino“ (III. sn.); „Basni, prilike in povesti za nižjo in srednjo stopnjo“. — Str. 80, cena 25 kr. Uredništvo je popravilo: oče delajo, itd. v: oče dela, je rekel itd.

„V izjasnenje in utrjene“ se imenuje najnovjša 16 str. obsezajoća knjižica M. A. Lamurskega, v kateri navršćuje novih dokazov o posebnostih jezika, katere rabi sam, in o katerih želi, da bi se utrdile v naši knjiži v pospeševanje pravega slovanskega duha tudi v jeziku.

„Izvestja“ Muz. društva za Kranjsko so pričela VI. leto ter obsegajo v 1. seš.: Fr. Komatar: Donesek k životopisu Andreja bar. Čehovina. — Dr. Fr. Kos: Iz domaće zgodovine: Kdaj so Slovenci prišli v svojo sedanjost demovino? 3. Poziv glede uredbe potresnega opazovanja na Kranjskem. Navod za poroćanje o potresih. Potresna lestva. — Slovstvo. — Mali zapiski. „Izvestja“ stoje 2 gld. na leto.

„Starohrvatska Prosvjeta“. Glasilo hrv. starinarskega društva v Kninu, ima v 1. št. t. l. (II. leto) mnogoterih spisov, iz starohrvatskog groba u biskupskoj bazilici S. Marije u Biskupiji kod Knina. Sa slikama. — Spomenik velikog župana Držislava i župana Svetoslava. Sa slik. — Podatci za hrv. kranologiju iz grobova pod stećcima. Itd. Izhaja v obsežnih zvezkih po 4 krat na leto v Kninu. in stoji za nećlene 8 koron. To izdanje iskreno priporoćamo sosebno tudi Slovencem, da si razširijo vsakatero znanje iz prošlosti Hrvator.

Грица. Календар пригородски са тематизмом за преступну годину 1896. Цетиње. Издаје Државна штампарија. Има tudi mohamedanski koledar, poroća o dogodkih v Črni Gori in po slovanskem svetu. Med spisi so: Царев мост. — Старословенски језик у римском богослужену.

Opomnja upravnistva. Većkrat smo na tem mestu opominjali naroćnike, zaostavše z naroćnino od prejšnjih let; nekatere smo čakali, potem smo pismeno opozarjali jih na njih dolžnosti; toda većina njih se niti odzvala ni, ali da plaća ali ne plaća. Tudi take izroćimo odvetniku; druge pa, ki so nam po 5 in več let ostali na dolgu, potem pa, po terjanju, vrnili list z — molćanjem, v „Sl. Svetu“ priobćimo z imeni, da zvedo naši čitatelji, kake morale se drže nekatere razumniki v domovini nasproti listu, na kateri so se naroćili in ga dobivali leta in leta ob potrpežljivosti našega upravnistva, katero je pri nekatereh naobraćenih preveć poštevalo ćustvo dostojnosti.

Druge se priporoćamo vsem, ki so nam kaj na dolgu, da izpolnijo svojo dolžnost, ker imamo stroške velike, in jih mi moramo poravnati sproti. Prijateljem lista pa se priporoćamo, da skušajo še nadalje širiti list med rojaki doma in tistimi, ki živé zunaj domovine.

„SLOVANSKI SVET“ izhaja v 5., 15. in 25. dan vsakega meseca, in sicer na 12 straneh. Stoji za vse leto gld. 5, pol leta gld. 2.50, četrt leta gld. 1.25. — Za učitelje in učiteljice in dijake za vse leto 4, za pol leta 2 in za četrt leta 1 gld. — Posamićne številke se razpošiljajo po 16 kr. — *Zunaj Avstro-Ogerske* na leto 6 gld. 50 kr. — Inserate sprejema upravništvo. — Naroćnina, reklamacije in vsakovrstna pisma naj se pošiljajo F. Podgorniku na Dunaj (Wien), VII. Hofstallstrasse Nr. 5.